

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Явор Милтенов

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”

по професионално направление 2.1. Филология (Български език. Старобългарски език),

за нуждите на Катедрата по кирилometодиевистика, Софийски университет „Св.

Климент Охридски”, обявен в ДВ, бр. 100 от 15.12.2017 г.

Единствен кандидат по обявения от Софийския университет „Св. Климент Охридски” конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 2.1. Филология (Български език. Старобългарски език) е гл. ас. д-р Венета Величкова Савова. Тя е магистър по Българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски” (1998 г.). През 2014 г. получава научната и образователната степен „доктор” също в Софийския университет, където преди и след това е последователно хоноруван преподавател, асистент, старши асистент и главен асистент в Катедрата по кирилometодиевистика. Автор е на две монографии и тридесет и четири публикации. От тях е видно, че научните интереси на д-р Савова са свързани с широк кръг медиевистични и литературоведски теми, преди всичко със средновековните текстове, посветени на християнски светци, и най-вече с проучването на славянската оригинална и преводна химнография.

За участие в конкурса за доцент са представени публикации от периода 2015–2018 г.: една монография, шест глави от колективна монография и дванадесет статии в сборници и в научната периодика. Ще разгледам накратко тук някои от тях.

Трудът *Песни за св. Йоан Владимир. София, 2018* се състои от 355 с. и съдържа, както гласи подзаглавието, *Изследване и издание на словесната традиция за свети Йоан Владимир*. Целта на работата е именно представяне на наратива: създаването на текстови традиции и техни разклонения, внасянето на елементи, служещи за изграждането на светителския и владетелския образ, налагането като водещи на определени акценти и мотиви за сметка на други. Проучването очертава изключително интересни взаимовлияния между текстовете, които приличат на мрежа от контаминирания, трансформации и иновации, умело проследени от изследователката. Погледнати хронологически, те обхващат времеви континуум от Дуклянската летопис

и няколко откъслечни сведения в извори до края на 15 в. през западната и балканската историография от 16-19 в. и гръцките химнографски произведения от този период до българската фолклорна песенна традиция и художествена литература от 19 и 20 в. Изследването ни припомня имплицитно, че животът на текстовете прилича до голяма степен на човешка биография или на семейно родословие, но за разлика от тях фикционалният словесен живот е далеч по-дълъг и остава в паметта за векове. Издирването, обработката и анализа на значителния по обем корпус текстове за св. Йоан Владимир и подробните проучвания на житието и на преводната служба, които заемат почти 200 страници в книгата, са ценен принос за науката; изследователката с лекота борави с етнологични, културологични, исторически и филологически инструменти, за да постигне поставените си цели и задачи.

Значителна част от студиите и статиите, които д-р Савова представя за конкурса, са концентрирани около темата за славянското химнографско наследство, посветено на св. Климент Охридски. Те съдържат внимателен анализ на различни аспекти на два текста: славянската преводна служба за св. Климент Охридски от Стружкия миней от XIV в. (НБКМ 542 и НБКМ 541 II) и старобългарската служба за светеца от Охридския миней от 1435 г. (НБКМ 122). Има всички основания тази група изследвания на д-р Савова да се разглежда като единно цяло. Шест от тях са публикувани като авторски части в колективната монография *Песни за Климент. Служби за св. Климент Охридски, писани от X до XX век. София, 2016*. В нея д-р Савова е подготвила (в съавторство) издания на двете служби и е предприела (самостоятелно) детайлното проучване на тяхното съдържание, извори и структура. Научноизследователският подход е отлично подбран – да се разложат текстовете на формиращите ги песнопения, да се анализира внимателно всеки текстов елемент сам за себе си и във връзка с останалите и след това да се синтезират резултатите не само с оглед на начина на изграждане на самите служби, но също и в по-широк план – като културно-историческо свидетелство за създаването, развитието и възприемането на култа към св. Климент Охридски. Тези изследвания, разположени върху около 55 страници, се отличават с компетентност, задълбоченост, комплексна методология, добре формулирани тези и съдържат нови открития, състоящи се в идентифицирането на гръцките паралели за редица песнопения. Към цикъла от работи на д-р Венета Савова в колективната монография *Песни за Климент* може да се причисли също допълнителното проучване, посветено

на Канона за св. Климент Охридски на първи глас от Димитър Хоматиан (публикувано в Годишника на ЦСВП „Иван Дуйчев“). В документацията за конкурса са включени и други статии, посветени на двете споменати служби за Климент Охридски, които са публикувани в научната периодика по-пространни или съкратени версии на някои от споменатите глави от *Песни за Климент*.

През четиригодишния период от защитата на своя дисертационен труд изследователката е продължила работата си по темата на своя докторат върху култа към св. Алексей. За конкурса тя представя две публикации, включително студия от 41 страници, в която е извършен изчерпателен сравнителен анализ на съдържанието на каноните от Йосиф Химнописец за Алексей Човек Божи и Йоан Каливит според славянския им превод.

Според Закона за развитието на академичния състав в Република България оценката на кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“ се извършва по три критерия: те трябва да са придобили образователна и научна степен „доктор“, не по-малко от две години да са заемали академична длъжност „асистент“ или „главен асистент“ и да са представили публикуван монографичен труд или равностойни на монография публикации. Д-р Венета Савова напълно отговаря на тези условия. Книгата ѝ за св. Йоан Владимир има качествата на хабилитационен труд, работите ѝ върху преводната и оригиналната служба за св. Климент Охридски и върху текстовете, посветени на св. Алексей, свидетелстват за вещина и научна зрелост. Тези аргументи, заедно с голямата ѝ отдаденост на преподавателската работа, ми дават основание да подкрепя предложението, което вярвам, че настоящото научно жури ще направи, д-р Венета Савова да заеме академичната длъжност „доцент“.

София, 23.03.2018

доц. д-р Явор Милтенов